

**UCHWAŁA NR VIII/47/2024
RADY POWIATU SZTUMSKIEGO**

z dnia 27 listopada 2024 r.

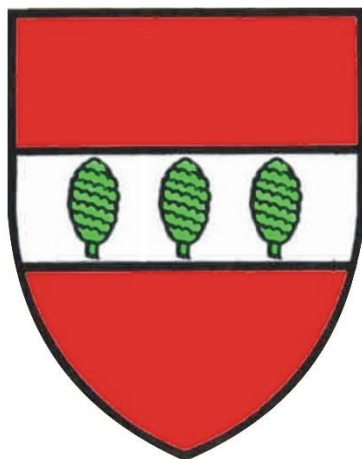
**w sprawie: przyjęcia Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia
Psychicznego na lata 2024-2030 dla Powiatu Sztumskiego**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 2 i art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107) w związku z art. 2 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2024 r. poz. 917) oraz rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 (Dz. U. z 2023 r. poz. 2480) Rada Powiatu Sztumskiego uchwala co następuje:

- § 1.** Przyjmuje się Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024-2030 dla Powiatu Sztumskiego, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2.** Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Sztumskiego.
- § 3.** Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Powiatu
Sztumskiego

Leszek Tabor

POWIATOWY PROGRAM OCHRONY
ZDROWIA PSYCHICZNEGO
NA LATA 2024 - 2030
DLA POWIATU SZTUMSKIEGO

SZTUM 2024

Spis treści

Spis treści.....	2
I. WSTĘP.....	3
II. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA POWIATU SZTUMSKIEGO.....	11
III. DIAGNOZA WYSTĘPOWANIA ZABURZEŃ PSYCHICZNYCH NA TERENIE POWIATU SZTUMSKIEGO. .	14
IV. CHARAKTERYSTYKA ZASOBÓW OPIEKI PSYCHIATRYCZNEJ NA TERENIE POWIATU SZTUMSKIEGO	25
V. ADRESACI PROGRAMU.....	37
VI. FINANSOWANIE.....	37
VII. PROGNOZOWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU	38
VIII. MONITORING I EWALUACJA	38
XI. PODSUMOWANIE.....	39

I. WSTĘP

Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024 – 2030 dla Powiatu Sztumskiego został opracowany na podstawie Narodowego Programu Zdrowia Psychicznego na lata 2023 – 2030, ustanowionego Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 roku w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 (Dz. U. 2023, poz. 2480).

Czym zatem jest „zdrowie psychiczne”? Wg. Światowej Organizacji Zdrowia zdrowie psychiczne to pełny dobrostan fizyczny, psychiczny i społeczny człowieka. Pojęcia użyte w tej definicji mają bardzo szerokie znaczenia. Ich rozumienie jest subiektywne, uwarunkowane kulturowo i środowiskowo. Zdrowie psychiczne nie oznacza zatem jedynie braku chorób. Przejawia się również w: poczuciu własnej wartości, zdolności do własnego rozwoju, odpowiedzialności za swoje życie (decyzje, trudności, sukcesy), zaangażowaniu w życie społeczne, pracę, związek. Zdrowie psychiczne w życiu codziennym pomaga w pełni cieszyć się życiem, pokonywać trudności, dokonywać właściwych wyborów. Fakt, że u człowieka nie zdiagnozowano zaburzeń psychicznych nie jest równoznaczny z tym, że jest on zdrowy psychicznie. Według raportu Narodowego Funduszu Zdrowia, opublikowanego w 2020 roku, w Polsce na depresję cierpi około miliona osób, ale szacuje się, że jest ich o wiele więcej. *Niedoszacowanie może wynikać z wyjątkowo niskiego poziomu wiedzy na temat zdrowia psychicznego, stygmatyzacji chorych oraz niedostatecznego*

dostępu do opieki psychiatrycznej. Osoby z depresją często nie korzystają z usług psychiatry czy psychologa, a co za tym idzie, nie zostały zdiagnozowane i nie otrzymują odpowiedniej pomocy¹. Zaburzenia psychiczne w społeczeństwie ciągle źle się kojarzą. Utożsamiane są z izolacją, zamkniętym zakładem opieki, szpitalem psychiatrycznym.

Ochrona zdrowia psychicznego należy do istotnych elementów systemu opieki zdrowotnej, ze względu na coraz większy zasięg oraz dynamikę występowania w społeczeństwie. Zaburzenia psychiczne takie jak nerwica, czy depresja wpisane zostały na listę chorób cywilizacyjnych, dlatego ochrona zdrowia psychicznego stała się przedmiotem wielu regulacji zarówno w dokumentach międzynarodowych (Światowej Organizacja Zdrowia, organów Unii Europejskiej), jak i w ramach krajowego systemu ochrony zdrowia – Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 r.

Izolacja społeczna spowodowana sytuacją epidemiologiczną (COVID-19) na świecie oraz w Polsce przyczyniła się do pogłębienia wielu zaburzeń psychicznych. Wykluczenie społeczeństwa z życia kulturalnego i społecznego, zamknięte poradnie, ograniczony dostęp do opieki zdrowotnej spowodowały pogorszenie się stanu psychicznego społeczeństwa, występowanie zaburzeń lękowych i wzrost zachorowań na choroby psychiczne. Kolejnym czynnikiem, który przyczynił się do pogorszenia zdrowia psychicznego są toczące się na świecie wojny i konsekwencje z tym związane szczególnie wojna w pobliskiej Ukrainie oraz napływ znacznej liczby migrantów z tego kraju. Dodatkowo trend szybkiego życia, ciągły stres, bezrobocie, ubóstwo, rozpad więzi emocjonalnych, brak relacji międzyludzkich stał się również przyczyną wielu zaburzeń psychicznych.

Przewiduje się, że w przyszłości problemy ze zdrowiem psychicznym mogą stanowić główny problem medycyny.

---

¹ *Zdrowie psychiczne Polaków. Komunikat z badań 154/2021, CBOS, Warszawa 2021, s. 1.*

Konieczność zapewnienia opieki psychiatrycznej dla mieszkańców powiatu sztumskiego wynika z bieżących potrzeb oraz z zadań jakie na organy administracji publicznej wszystkich szczebli nałożyła Rada Ministrów w przyjętym Narodowym Programie Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030. Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego nakłada na organy administracji rządowej i samorządowej oraz na instytucje do tego powołane obowiązek zapewnienia ochrony zdrowia psychicznego. W działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć zarówno instytucje państwowe jak i stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne (art. 1 ust. 2 w/w ustawy).

Zgodnie z art. 2 ustawy ochrona zdrowia psychicznego obejmuje realizację zadań dotyczących w szczególności:

- 1) promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym;
- 2) zapewniania osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym;
- 3) kształtowania wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji.

Powyższe działania szczegółowo określone zostały w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego. Określono w nim cele główne, szczegółowe i zadania dla poszczególnych celów takie jak:

Cel główny: Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb.

Cel szczegółowy: 1a upowszechnienie zintegrowanego i kompleksowego modelu ochrony zdrowia psychicznego w oparciu o model opieki środowiskowej.

Zadania:

- 1) opracowanie lokalnego programu zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym rozwoju CZP oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w powiecie lub gminie;
- 2) utworzenie CZP zgodnie z zasadami organizacyjnymi zawartymi w rozdziale 5 Programu.

Cel szczegółowy: 1d upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego.

Zadania:

- 1) aktualizacja poszerzenia, zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w zakresie pomocy: bytowej, mieszkaniowej, stacjonarnej oraz samopomocy środowiskowej;
- 2) wspieranie finansowe projektów organizacji pozarządowych służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 3) zwiększenie udziału zagadnień pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych centrów pomocy rodzinie.

Cel szczegółowy: 1e aktywizacja zawodowa i społeczna osób z zaburzeniami psychicznymi.

Zadania:

- 1) zwiększanie dostępności rehabilitacji zawodowej, organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi;
- 2) prowadzenie kampanii szkoleniowo-informacyjnej adresowanej do pracodawców promującej zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi;
- 3) zwiększenie udziału zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych urzędów pracy.

Cel szczegółowy: 1f skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy.

Zadania:

- 1) powołanie lub kontynuacja działania lokalnego zespołu koordynującego realizację Programu; skład zespołu ustala się w sposób zapewniający właściwą reprezentację samorządu powiatu lub gminy, placówek realizujących zadania z zakresu ochrony zdrowia psychicznego, pozarządowych organizacji samopomocowych; zarząd powiatu zapewni działaniom zespołu niezbędną pomoc administracyjną;
- 2) opracowanie lub aktualizacja lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego, zawierającego szczegółowy plan zapewnienia mieszkańcom koordynowanych, medycznych i społecznych świadczeń;
- 3) realizacja, koordynowanie i monitorowanie lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego;
- 4) przygotowanie i udostępnienie mieszkańcom oraz samorządowi województwa aktualizowanego corocznie przewodnika informującego o lokalnie dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi (w postaci papierowej lub elektronicznej).

Cel główny: Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb.

Cel szczegółowy: 1g udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dzieciom, uczniom, rodzicom i nauczycielom.

Zadania:

- 1) zapewnienie wsparcia specjalistycznego dzieciom i uczniom, z uwzględnieniem ich zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych, ich rodzinom oraz nauczycielom przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne przy współpracy z podmiotami działającymi na rzecz wsparcia dzieci, uczniów, rodzin, nauczycieli;

- 2) udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i uczniom, z uwzględnieniem ich zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych, ich rodzinom oraz nauczycielom w jednostkach systemu oświaty.

Na terenie powiatu sztumskiego opieka nad osobami z zaburzeniami psychicznymi jest wykonywana przez wiele podmiotów w ramach podstawowej i specjalistycznej (psychiatrycznej) opieki zdrowotnej – w formie opieki doraźnej, ambulatoryjnej, w środowiskowych domach samopomocy oraz w domach pomocy społecznej. Istotną rolę w zakresie organizowania tej opieki pełnią:

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej *Życie Grażyna Pietrzak* w Sztumie,

Medicus Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Sztumie,

AG Zdrowie Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Sztumie,

Solidus Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Ośrodek Zdrowia, Spółka Partnerska Lekarska w Dzierzgoniu,

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej *MIK-MED* w Mikołajkach Pomorskich,

Eskulap Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Starym Targu i w Starym Dzierzgoniu,

Powiślańskie Centrum Zdrowia Psychicznego w Sztumie,

Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży w Dzierzgoniu,

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie – Punkt Interwencji Kryzysowej,

Zakład Aktywności Zawodowej w Sztumie,

Powiatowy Urząd Pracy w Sztumie z/s w Dzierzgoniu,

natomiast w gminach ośrodki pomocy społecznej, gminne komisje ds. rozwiązywania problemów alkoholowych.

Znaczącym partnerem samorządów lokalnych w zakresie wspierania osób z zaburzeniami psychicznymi są także organizacje pozarządowe takie jak Stowarzyszenie Pomocy Osobom Przewlekłe Chorym „Dar Serca”, Stowarzyszenie Klub Abstynenta *Radość i Słońce* w Sztumie, Stowarzyszenie do

Życia przez Życie – Uśnice, Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej w Koniecwałdzie.

Choroba psychiczna może dotknąć każdego. I nie ma tu znaczenia płeć, rasa, stan społeczny czy aktywność zawodowa. Styl życia, a także środowisko, w którym żyjemy powodują, że zdrowie psychiczne narażone jest na wiele zagrożeń. Bardzo duży wpływ na zdrowie psychiczne wywierają uzależnienia od alkoholu, od substancji psychoaktywnych, czy behawioralne takie jak uzależnienie od pracy, zakupów, Internetu itp.).

Jak wynika ze statystyk Powiatowego Centrum Zdrowia Psychicznego w Sztumie, liczba pacjentów z uzależnieniami na przecięciu trzech ostatnich lat najpierw rosła, aby potem zmaleć. Nie dowodzi to jednak, że taki jest stan faktyczny uzależnionych w naszym powiecie, bo pamiętać musimy, że wiele osób szczególnie uzależnionych nie zdaje sobie sprawy ze stanu w jakim się znajduje, a co za tym idzie nie zgłasza się na leczenie, nie szuka pomocy.

Liczbę pacjentów leczących uzależnienia na przecięciu 2021-23 w Poradni Zdrowia Psychicznego w Sztumie w zależności od rodzaju uzależnienia i zdiagnozowanej jednostki chorobowej przedstawia tabela 1.

Tabela 1 Liczba pacjentów leczących uzależnienia na przecięciu 2021-23 w Poradni Zdrowia Psychicznego w Sztumie

Pacjenci z powiatu sztumskiego – leczenie uzależnień w PZP w Sztumie				
ICD10	ICD10 – nazwa jednostki chorobowej	Ilość pacjentów w roku 2021	Ilość pacjentów w roku 2022	Ilość pacjentów w roku 2023
F10	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem alkoholu	2	3	1
F10.1	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem alkoholu - Następstwa szkodliwego używania substancji	14	6	5
F10.2	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem alkoholu - Zespół uzależnienia	80	95	80
F10.3	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem alkoholu - Zespół abstynencyjny	0	2	1

Pacjenci z powiatu sztumskiego – leczenie uzależnień w PZP w Sztumie

ICD10	ICD10 – nazwa jednostki chorobowej	Ilość pacjentów w roku 2021	Ilość pacjentów w roku 2022	Ilość pacjentów w roku 2023
F10.7	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem alkoholu - Rezydualne i późno ujawniające się zaburzenia psychotyczne	1	2	0
F10.8	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem alkoholu - Inne zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania	1	0	0
F13	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem substancji uspokajających i nasennych	7	7	7
F13.2	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem substancji uspokajających i nasennych - Zespół uzależnienia	4	3	5
F15.2	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem innych substancji stymulujących, w tym kofeiny - Zespół uzależnienia	1	1	0
F19	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem wielu narkotyków i innych substancji psychoaktywnych	2	1	1
F19.1	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem wielu narkotyków i innych substancji psychoaktywnych – Następstwa szkodliwego używania substancji	0	0	1
F19.2	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem wielu narkotyków i innych substancji psychoaktywnych - Zespół uzależnienia	3	4	2
F19.5	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem wielu narkotyków i innych substancji psychoaktywnych – Zaburzenia psychotyczne	0	1	0
F41.2	Inne zaburzenia lękowe - Zaburzenia depresyjne i lękowe mieszane	1	1	2
F43.2	Reakcja na ciężki stres i zaburzenia adaptacyjne - Zaburzenia adaptacyjne	9	8	2
RAZEM		125	134	107

(Źródło: dane statystyczne PCZP w Sztumie).

Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024 - 2030 dla Powiatu Sztumskiego wyznacza kierunki działań administracji samorządowej, oraz instytucji z nią współpracujących, które zmierzać mają do osiągnięcia celu

jakim jest ochrona i poprawa stanu zdrowia psychicznego mieszkańców naszego powiatu.

II. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA POWIATU SZTUMSKIEGO.

Powiat Sztumski jest jednym z 16 powiatów województwa pomorskiego. Powstał w 2002 r. w ramach reformy administracyjnej.

W skład powiatu sztumskiego wchodzi Miasto i Gmina Sztum, Miasto i Gmina Dzierzgoń, Gmina Stary Targ, Gmina Stary Dzierzgoń oraz Gmina Mikołajki Pomorskie.

Gminy są odrębnymi wspólnotami samorządowymi i nie podlegają w żaden sposób administracyjnie powiatowi sztumskiemu. Samorzady te są wzajemnie niezależne i wykonują swoje zadania według ustawowo określonych kompetencji. Siedziba władz powiatu mieści się w Sztumie. Obszar powiatu wynosi 730,8 km², co stanowi 4% całości powierzchni województwa pomorskiego (18 323 km²). Powiat zamieszkiwany jest przez ponad 38 tys. osób. Położony we wschodniej części województwa pomorskiego sąsiaduje z powiatem malborskim, kwidzyńskim, tczewskim, jak również trzema powiatami

województwa warmińsko-mazurskiego tj. powiatem elbląskim, ostródzkim i iławskim. Wraz z powiatem malborskim, kwidzyńskim i nowodworskim tworzy tzw. grupę powiatów zawiślańskich województwa pomorskiego.

Liczba mieszkańców województwa pomorskiego wynosi 2 359,6 tys.² zatem 38 248 mieszkańców powiatu sztumskiego stanowi 1,52 % ogółu mieszkańców województwa.

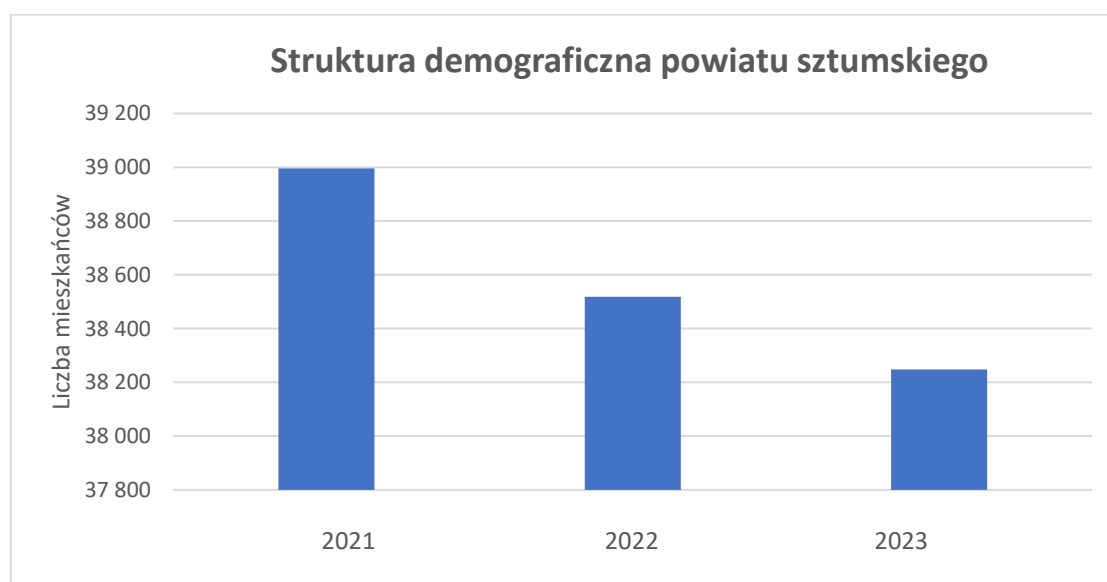
Strukturę demograficzną poszczególnych gmin na przełomie ostatnich trzech lat przedstawia tabela 2 oraz wykres 1:

Tabela 2 Struktura demograficzna gmin Powiatu Sztumskiego na przełomie 2021-23 r.

Miasto-Gmina	Liczba mieszkańców w 2021 r.	Liczba mieszkańców w 2022 r.	Liczba mieszkańców w 2023 r.
M. i G. Sztum	16 998	16 714	16 540
M. i G. Dziergoń	9 121	8 920	8 797
G. Stary Targ	5 544	5 669	5 790
G. Stary Dziergoń	3 829	3 761	3 709
G. Mikołajki Pomorskie	3 504	3 454	3 412
RAZEM	38 996	38 518	38 248

(Źródło: dane statystyczne z poszczególnych gmin).

Wykres 1– Struktura demograficzna powiatu sztumskiego

(Źródło: dane statystyczne z poszczególnych gmin).

² dane GUS Ludność. Stan i struktura oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym w 2023 r. Stan na 31.12.2023 r.

W latach 2021 - 2023 liczba mieszkańców powiatu zmalała o 748 osób o stanowi 1,92 % populacji powiatu. Z pięciu gmin wchodzących w skład naszego powiatu zaledwie Gmina Satory Targ zanotowała wzrost liczby mieszkańców co jednak nie przekłada się na znaczący wzrost urodzeń, a podyktowane jest innymi czynnikami.

Stosunek urodzeń do zgonów w powiecie sztumskim również nie przedstawia się dobrze (tabela 3).

Tabela 3 Urodzenia i zgony w poszczególnych gminach Powiatu Sztumskiego na przełomie 2021-23 r.

Miasto-Gmina	2021		2022		2023	
	urodzenia	zgony	urodzenia	zgony	urodzenia	zgony
M. i G. Sztum	131	215	102	214	107	173
M. i G. Dzierzgoń	76	116	75	108	51	86
G. Stary Targ	57	57	46	72	49	70
G. Stary Dzierzgoń	34	75	23	67	29	48
G. Mikołajki Pomorskie	28	47	35	44	27	42
RAZEM	326	510	281	505	263	419

(Źródło: dane statystyczne z poszczególnych gmin).

Z powyższego zestawienia wynika, że na przełomie 3 ostatnich lat w naszym powiecie zmarły 1434 osoby, a urodzeń było tylko 870 co stanowi średnio zaledwie 0,61 urodzeń na 1 zgon i potwierdza, że powiat sztumski ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -199. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -5,12 na 1000 mieszkańców powiatu sztumskiego³. Ujemny przyrost naturalny powoduje znaczne pogorszenie proporcji między najmłodszymi, a najstarszymi generacjami. Mapa potrzeb zdrowotnych na lata 2022–2026 dla województwa pomorskiego wskazuje, że powiat sztumski plasuje się w czołówce powiatów województwa pomorskiego, w których notuje się najniższą liczbę urodzeń.

³ Portal mapowy - GUS Portal Geostatystyczny

Prognozowana liczba mieszkańców wg. GUS dla powiatu sztumskiego w 2050 roku wyniesie 34 286 osób. Zatem prognozuje się dalszy spadek liczby mieszkańców o 11% populacji.

III. DIAGNOZA WYSTĘPOWANIA ZABURZEŃ PSYCHICZNYCH NA TERENIE POWIATU SZTUMSKIEGO.

Mapa potrzeb zdrowotnych na lata 2022–2026 wskazuje, iż zapadalność na choroby z powodu zaburzeń psychicznych na terenie Polski wzrosła z 3 249,8 przypadków na 100 tys. mieszkańców w 2019 roku do 4 337,1 przypadków na 100 tys. mieszkańców w 2034 roku, co stanowi wzrost o 33,46%. Tendencja wzrostowa w Polsce jest równoznaczna z tendencją wzrostową w regionach – powiatach. Dlatego tak istotne jest zwiększenie dostępności pomocy psychologicznej na terenie powiatów.

W latach 2021-23 Powiatowe Centrum Zdrowia Psychicznego - Poradnia Zdrowia Psychicznego w Sztumie udzielało pomocy zarówno pacjentom z powiatu sztumskiego jak również pacjentom z innych powiatów. Liczbę pacjentów z naszego powiatu obrazuje tab. Nr 4.

Tabela 4 Pacjenci leczeni w PZP w Sztumie – najczęstsze jednostki chorobowe w latach 2021-23 (zgodnie z Międzynarodową klasyfikacją chorób i problemów - WHO)

Pacjenci z powiatu sztumskiego leczeni w PZP w Sztumie (jednostki chorobowe bez uzależnień)					
Lp.	ICD10	ICD10 – nazwa jednostki chorobowej	Ilość pacjentów w roku 2021	Ilość pacjentów w roku 2022	Ilość pacjentów w roku 2023
1.	F41.2	Inne zaburzenia lękowe - Zaburzenia depresyjne i lękowe mieszane	296	304	325
2.	F06.3	Inne zaburzenia psychiczne spowodowane uszkodzeniem lub dysfunkcją mózgu i chorobą somatyczną - Organiczne zaburzenia nastroju [afektywne]	170	165	167
3.	F20.0	Schizofrenia - Schizofrenia paranoidalna	98	96	96
4.	F00.1	Otępienie w chorobie Alzheimera (G30.–†) - Otępienie w chorobie Alzheimera o późnym początku (G30.1†)	66	49	59
5.	F43.2	Reakcja na ciężki stres i zaburzenia adaptacyjne - Zaburzenia adaptacyjne	66	66	62

6.	F06.4	Inne zaburzenia psychiczne spowodowane uszkodzeniem lub dysfunkcją mózgu i chorobą somatyczną - Organiczne zaburzenia lękowe	50	43	48
7.	F48.0	Inne zaburzenia nerwicowe - Neurastenia	47	52	83
8.	F06.6	Inne zaburzenia psychiczne spowodowane uszkodzeniem lub dysfunkcją mózgu i chorobą somatyczną - Organiczna chwiejność afektywna [asteniczna]	39	37	62
9.	F41	Inne zaburzenia lękowe	34	34	45
10.	F71	Upośledzenie umysłowe umiarkowanego stopnia	33	31	30
11.	F20	Schizofrenia	30	27	30
12.	Z03.2	Obserwacja medyczna i ocena przypadków podejrzanych o chorobę lub stany podobne - Obserwacja w kierunku podejrzewanych zaburzeń umysłowych i zaburzeń zachowania	29	25	17
13.	F06	Inne zaburzenia psychiczne spowodowane uszkodzeniem lub dysfunkcją mózgu i chorobą somatyczną	28	25	22
14.	F34	Uporczywe zaburzenia nastroju [afektywne]	27	33	30
15.	F06.7	Inne zaburzenia psychiczne spowodowane uszkodzeniem lub dysfunkcją mózgu i chorobą somatyczną - Łagodne zaburzenia procesów poznawczych	24	23	25
16.	F41.1	Inne zaburzenia lękowe - Zaburzenia lękowe uogólnione	24	22	26
17.	F33.1	Zaburzenia depresyjne nawracające - Zaburzenie depresyjne nawracające, obecnie epizod depresyjny umiarkowany	23	23	22
18.	F43	Reakcja na ciężki stres i zaburzenia adaptacyjne	21	13	6
19.	F70	Upośledzenie umysłowe lekkiego stopnia	21	24	27
20.	F43.1	Reakcja na ciężki stres i zaburzenia adaptacyjne - Zaburzenie stresowe pourazowe	20	32	30
21.	F33	Zaburzenia depresyjne nawracające	17	17	17
22.	F06.8	Inne zaburzenia psychiczne spowodowane uszkodzeniem lub dysfunkcją mózgu i chorobą somatyczną - Inne określone zaburzenia psychiczne spowodowane uszkodzeniem i dysfunkcją mózgu lub chorobą somatyczną	15	16	13
23.	F07.0	Zaburzenia osobowości i zachowania spowodowane chorobą, uszkodzeniem lub dysfunkcją mózgu - Organiczne zaburzenie osobowości	14	15	13
24.	F60	Specyficzne zaburzenia osobowości	13	14	20
25.	F32.1	Epizod depresyjny - Epizod depresji umiarkowany	11	16	18

26.	F07	Zaburzenia osobowości i zachowania spowodowane chorobą, uszkodzeniem lub dysfunkcją mózgu	9	12	8
27.	F41.0	Inne zaburzenia lękowe - Zaburzenie lękowe z napadami lęku [lęk paniczny]	9	12	14
28.	F43.0	Reakcja na ciężki stres i zaburzenia adaptacyjne - Ostra reakcja na stres	9	5	6
29.	F48	Inne zaburzenia nerwicowe	9	14	13
30.	F00	Otępienie w chorobie Alzheimera (G30.-†)	7	9	9
31.	F01.3	Otępienie naczyniowe - Otępienie naczyniowe mieszane korowe i podkorowe	7	5	11
32.	F03	Otępienie nieokreślone	7	9	4
33.	F31	Zaburzenia afektywne dwubiegunowe	7	7	7
34.	F72	Upośledzenie umysłowe znacznego stopnia	7	7	5
35.	F06.5	Inne zaburzenia psychiczne spowodowane uszkodzeniem lub dysfunkcją mózgu i chorobą somatyczną - Organiczne zaburzenia dysocjacyjne	6	8	5
36.	F07.2	Zaburzenia osobowości i zachowania spowodowane chorobą, uszkodzeniem lub dysfunkcją mózgu – Zespół po wstrząśnięciu mózgu	0	1	1
37.	F07.8	Zaburzenia osobowości i zachowania spowodowane chorobą, uszkodzeniem lub dysfunkcją mózgu - Inne organiczne zaburzenia osobowości i zachowania spowodowane chorobą, uszkodzeniem lub dysfunkcją mózgu	6	6	9
38.	F07.9	Zaburzenia osobowości i zachowania spowodowane chorobą, uszkodzeniem lub dysfunkcją mózgu – nieokreślone organiczne zaburzenia osobowości i zachowania spowodowane chorobą, uszkodzeniem lub dysfunkcją mózgu	0	0	1
39.	F41.9	Inne zaburzenia lękowe - Zaburzenia lękowe, nieokreślone	6	9	4
40.	F60.7	Specyficzne zaburzenia osobowości – Osobowość zależna	0	2	0
41.	F60.9	Specyficzne zaburzenia osobowości - Zaburzenia osobowości, nieokreślone	6	6	11
42.	Z03	Obserwacja medyczna i ocena przypadków podejrzanych o chorobę lub stany podobne	6	6	7
43.	F06.2	Inne zaburzenia psychiczne spowodowane uszkodzeniem lub dysfunkcją mózgu i chorobą somatyczną - Organiczne zaburzenia urojeniowe [podobne do schizofrenii]	5	8	8
44.	F06.9	Inne zaburzenia psychiczne spowodowane uszkodzeniem lub dysfunkcją mózgu i chorobą somatyczną – nieokreślone zaburzenia psychiczne	0	1	1

		spowodowane uszkodzeniem lub dysfunkcją mózgu i chorobą somatyczną			
45.	F20.5	Schizofrenia - Schizofrenia rezydualna	5	5	4
46.	F32	Epizod depresyjny	5	6	4
47.	F41.3	Inne zaburzenia lękowe - Inne mieszane zaburzenia lękowe	5	8	7
48.	F45.0	Zaburzenia występujące pod maską somatyczną - Zaburzenie z somatyzacją	5	7	8
49.	F01	Otępienie naczyniowe	4	7	5
50.	F01.0	Otępienie naczyniowe - Otępienie naczyniowe z ostrym początkiem	0	1	0
51.	F01.1	Otępienie naczyniowe - Otępienie wielozawałowe	4	2	2
52.	F42.0	Zaburzenia obsesyjno-kompulsyjne - Zaburzenie z przewagą myśli czy ruminacji natrętnych	3	3	4
53.	F51.0	Nieorganiczne zaburzenia snu - Bezsenność nieorganiczna	3	3	1
54.	F00.0	Otępienie w chorobie Alzheimera (G30.-†) - Otępienie w chorobie Alzheimera o wczesnym początku (G30.0†)	2	0	0
55.	F00.2	Otępienie w chorobie Alzheimera (G30.-†) - Otępienie atypowe lub mieszane w chorobie Alzheimera (G30.8†)	0	2	1
56.	F32.0	Epizod depresyjny - Epizod depresji łagodny	2	3	8
57.	F34.1	Uporczywe zaburzenia nastroju [afektywne] - Dystymia	2	2	2
58.	F34.8	Uporczywe zaburzenia nastroju [afektywne] - Inne uporczywe zaburzenia nastroju [afektywne]	2	2	2
59.	F42	Zaburzenia obsesyjno-kompulsyjne	2	5	3
60.	F51	Nieorganiczne zaburzenia snu	2	1	3
61.	F60.2	Specyficzne zaburzenia osobowości - Osobowość dysocjalna	2	1	1
62.	F70.0	Upośledzenie umysłowe lekkiego stopnia - Niewielkie zmiany lub brak zmian w zachowaniu	2	1	4
63.	F70.1	Upośledzenie umysłowe lekkiego stopnia - Znaczące zmiany zachowania powodujące konieczność opieki lub leczenia	2	4	3
64.	F84.0	Całościowe zaburzenia rozwojowe - Autyzm dziecięcy	2	3	4
65.	F01.9	Otępienie naczyniowe - Otępienie naczyniowe, nieokreślone	1	1	0
66.	F02.2	Otępienie w przebiegu innych chorób sklasyfikowanych gdzie indziej - Otępienie w płasawicy (chorobie Huntingtona) (G20†)	0	0	1
67.	F02.3	Otępienie w przebiegu innych chorób sklasyfikowanych gdzie indziej - Otępienie w chorobie Parkinsona (G20†)	1	1	1
68.	F20.3	Schizofrenia - Schizofrenia niezróżnicowana	1	0	1

69.	F20.6	Schizofrenia – Schizofrenia prosta	0	0	1
70.	F20.8	Schizofrenia - Schizofrenia innego rodzaju	1	1	1
71.	F20.9	Schizofrenia – Schizofrenia nieokreślona	0	0	1
72.	F21	Zaburzenie schizotypowe	1	1	2
73.	F23.1	Ostre i przemijające zaburzenia psychotyczne – Ostre wielopostaciowe zaburzenie psychotyczne z objawami schizofrenii	0	0	2
74.	F31.0	Zaburzenia afektywne dwubiegunowe - Zaburzenie afektywne dwubiegunowe, obecnie epizod hipomanii	0	0	1
75.	F31.1	Zaburzenia afektywne dwubiegunowe - Zaburzenie afektywne dwubiegunowe, obecnie epizod maniackalny bez objawów psychotycznych	1	1	2
76.	F31.2	Zaburzenia afektywne dwubiegunowe - Zaburzenie afektywne dwubiegunowe, obecnie epizod maniackalny z objawami psychotycznymi	0	0	1
77.	F31.3	Zaburzenia afektywne dwubiegunowe - Zaburzenie afektywne dwubiegunowe, obecnie epizod depresji o łagodnym lub umiarkowanym nasileniu	1	2	2
78.	F31.6	Zaburzenia afektywne dwubiegunowe - Zaburzenie afektywne dwubiegunowe, obecnie epizod mieszany	0	0	1
79.	F31.7	Zaburzenia afektywne dwubiegunowe - Zaburzenie afektywne dwubiegunowe, obecnie remisja	1	3	3
80.	F32.2	Epizod depresyjny - Epizod depresji ciężki, bez objawów psychotycznych	0	2	1
81.	F32.3	Epizod depresyjny - Epizod depresji ciężki, z objawami psychotycznymi	1	1	2
82.	F33.0	Zaburzenia depresyjne nawracające - Zaburzenie depresyjne nawracające, obecnie epizod depresyjny łagodny	1	3	1
83.	F34.0	Uporczywe zaburzenia nastroju [afektywne] -Cyklotymia	0	0	1
84.	F38	Inne zaburzenia nastroju [afektywne], nieokreślone	1	0	0
85.	F39	Zaburzenia nastroju [afektywne]	0	1	1
86.	F40	Zaburzenia lękowe w postaci fobii	1	1	0
87.	F40.1	Zaburzenia lękowe w postaci fobii - Fobie społeczne	1	1	1
88.	F40.2	Zaburzenia lękowe w postaci fobii – Specyficzne (izolowane postacie fobii	0	1	0
89.	F41.8	Inne zaburzenia lękowe – Inne określone zaburzenia lękowe	0	1	1
90.	F42.1	Zaburzenia obsesyjno-kompulsyjne - Zaburzenie z przewagą czynności natrętnych [rytuały obsesyjne]	1	2	1
91.	F42.2	Zaburzenia obsesyjno-kompulsyjne - Myśli i czynności natrętne, mieszane	1	1	0
92.	F43.8	Reakcja na ciężki stres i zaburzenia adaptacyjne - Inne reakcje na ciężki stres	1	2	0

93.	F44.4	Zaburzenia dysocjacyjne [konwersyjne] - Dysocjacyjne zaburzenia ruchu	1	1	1
94.	F45	Zaburzenia występujące pod maską somatyczną	1	1	0
95.	F45.1	Zaburzenia występujące pod maską somatyczną – Niezróżnicowane zaburzenia psychosomatyczne	0	0	1
96.	F45.2	Zaburzenia występujące pod maską somatyczną - Zaburzenia hipochondryczne	1	2	2
97.	F48.1	Inne zaburzenia nerwicowe – Zespół depersonalizacji-derealizacji	0	1	2
98.	F48.8	Inne zaburzenia nerwicowe - Inne określone zaburzenia nerwicowe	1	1	1
99.	F50	Zaburzenia odżywiania	0	0	1
100.	F50.0	Zaburzenia odżywiania - Jadłowstręt psychiczny	1	0	0
101.	F53	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania związane z połogiem, niesklasyfikowane gdzie indziej	1	0	0
102.	F60.0	Specyficzne zaburzenia osobowości - Osobowość paranoiczna	1	1	0
103.	F60.1	Specyficzne zaburzenia osobowości - Osobowość schizoidalna	1	0	0
104.	F60.3	Specyficzne zaburzenia osobowości - Osobowość chwiejna emocjonalnie	1	3	3
105.	F63.0	Zaburzenia nawyków i popędów - Patologiczny hazard	1		1
106.	F71.0	Upośledzenie umysłowe umiarkowanego stopnia - Niewielkie zmiany lub brak zmian w zachowaniu	1	1	3
107.	F71.1	Upośledzenie umysłowe umiarkowanego stopnia - Znaczne zmiany zachowania powodujące konieczność opieki lub leczenia	1	1	1
108.	F72.1	Upośledzenie umysłowe znacznego stopnia - Znaczne zmiany zachowania powodujące konieczność opieki lub leczenia	1	2	2
109.	F72.2	Upośledzenie umysłowe znaczne (inne zmiany w zachowaniu)	1	1	0
110.	F78.2	Inne upośledzenie umysłowe (inne zmiany w zachowaniu)	1	1	0
111.	F84.5	Całościowe zaburzenia rozwojowe – Zespół Aspergera	0	0	2
112.	F90	Zaburzenia hiperkinetyczne	1	0	0
113.	F90.0	Zaburzenia hiperkinetyczne – Zaburzenie aktywności uwagi	0	1	1
114.	F90.1	Zaburzenia hiperkinetyczne – Hiperkinetyczne zaburzenia zachowania	0	1	0
115.	F92	Mieszane zaburzenia zachowania i emocji	0	0	1
116.	F92.0	Mieszane zaburzenia zachowania i emocji - Depresyjne zaburzenie zachowania	1	1	1
		RAZEM	1409	1440	1535

(Źródło: dane statystyczne PCZP w Sztumie).

Prezentowane dane dowodzą, że pacjentów z roku na rok przybywa, a na przełomie trzech ostatnich lat zdiagnozowano, aż 116 jednostek chorobowych, co zapewne nie do końca przedstawia sytuację w powiecie bo wielu pacjentów z zaburzeniami psychicznymi zwyczajnie nie zgłasza się po pomoc lub szuka jej czasem dalej w sąsiednich powiatach ze względu na funkcjonujące stereotypy.

W maju 2023 r. w Dzierzgoniu otwarty został Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży. Świadczy on pomoc dla dzieci i młodzieży do 21 roku życia uczących się w powiecie sztumskim.

Jak wynika ze statystyki Ośrodka Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży w Dzierzgoniu, (tabela 5) liczba pacjentów rośnie.

Tabela 5 Liczba pacjentów OŚOPiPDiM w Dzierzgoniu.

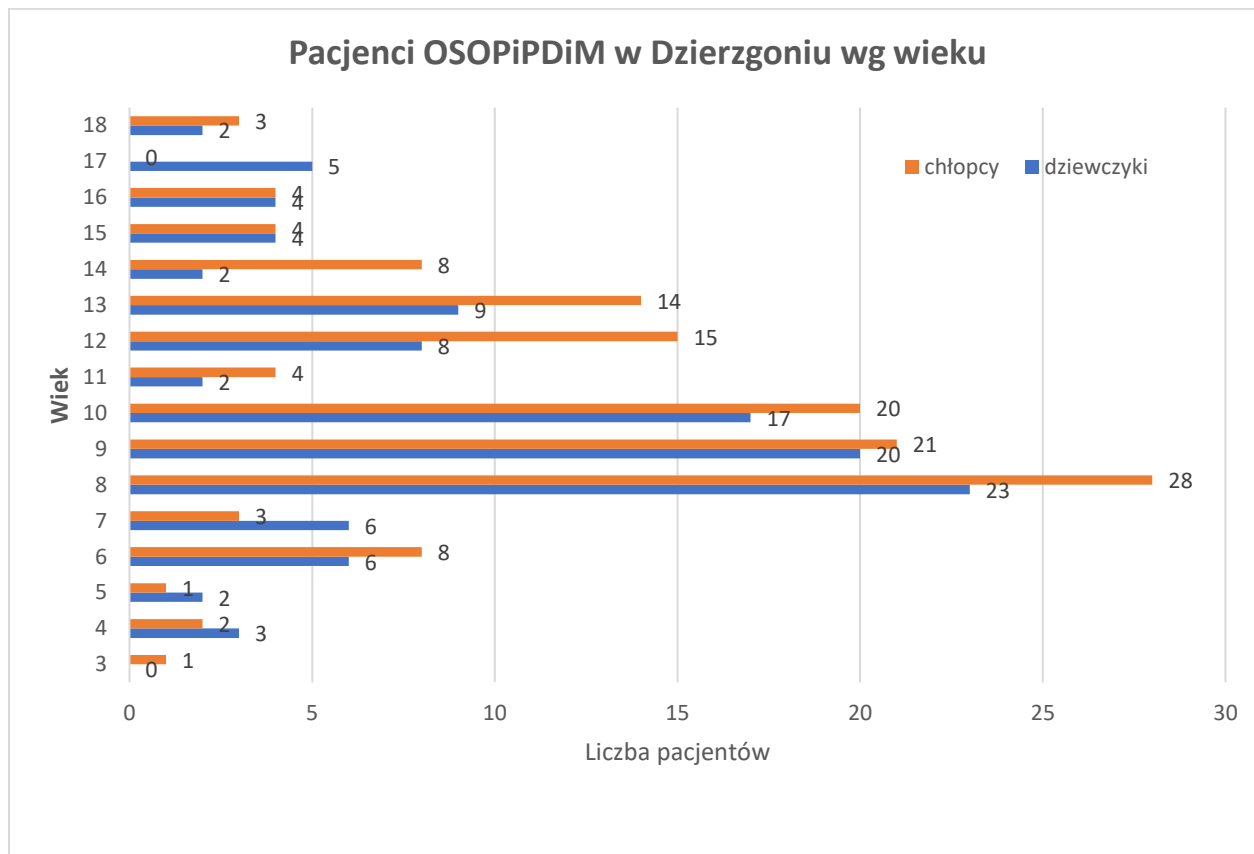
Liczba pacjentów – dzieci i młodzieży	2023	2024 (do czerwca 2024)
Liczba pacjentów korzystających z porad ośrodka ogółem	130	415
Liczba pacjentów korzystających z porad ośrodka wyłącznie z terenu powiatu sztumskiego	100	349

(Źródło: dane statystyczne OŚOPiPDiM w Dzierzgoniu).

Prezentowane dane pokazują, jak bardzo zwiększyły się potrzeby naszych najmłodszych mieszkańców w zakresie pomocy psychologicznej i psychoterapeutycznej skoro ośrodek przez pół roku 2024 przyjął trzykrotnie więcej pacjentów niż w podobnym okresie roku 2023 r. wpływ na to miały niewątpliwie pandemia Covid-19, która pozbawiła dzieci stałego kontaktu z rówieśnikami i światem zewnętrznym w wyniku czego wiele z nich popadło w depresję, ale również wszechobecna przemoc, konflikty zbrojne, przesiedlenia, życie na uchodźstwie, bezdomność, nadużycia – dzieci codziennie cierpią w ciszy. Bez wsparcia, zrozumienia i opieki psychologicznej nie są w stanie poradzić sobie z emocjami i traumą, które przeżywają.

Dane dotyczące pacjentów ośrodka za I półrocze 2024 r. ze względu na wiek obrazuje wykres 2.

Wykres 2 - Pacjenci OŚOPiPDiM w Dzierzgoniu

(Źródło: dane OŚOPiPDiM w Dzierzgoniu - I połowa 2024 r.)

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Malborku. Wymieniony wyżej Zespół obsługuje cztery sąsiadujące powiaty tj. powiat sztumski, malborski kwidzyński i nowodworski. W latach 2021 – 2023 wydał łącznie tylko dla mieszkańców powiatu sztumskiego 126 orzeczeń o niepełnosprawności intelektualnej (symbol niepełnosprawności 01-U) oraz 484 orzeczenia o niepełnosprawności związanej z chorobami psychicznymi takimi jak zaburzenia psychotyczne, zaburzenia nastroju, utrwalone zaburzenia lękowe o znacznym stopniu nasilenia czy zespoły otępienne (symbol niepełnosprawności 02-P). Szczegółowe dane dotyczące stopnia niepełnosprawności wydanych orzeczeń dla mieszkańców powiatu

sztumskiego przez Powiatowy Zespół d/s Orzekania o Niepełnosprawności w Malborku w latach 2021-2023 zostały przedstawione w tabeli poniżej (tabela 6).

Tabela 6 Orzeczenia o niepełnosprawności z uwzględnieniem przyczyny niepełnosprawności w latach 2021-23 r.

Lp.	Symbol przyczyny niepełnosprawności	Liczba osób w wieku 0 - 16 lat	Liczba osób w wieku 17 - 40 lat	Liczba osób w wieku 41 – 60 i więcej lat	Rok
1.	01-U	10	25	11	2021
2.	02-P	13	50	111	
Razem		23	75	122	
1.	01-U	13	20	5	2022
2.	02-P	3	47	103	
Razem		26	67	108	
1.	01-U	14	21	7	2023
2.	02-P	1	42	114	
Razem		15	63	121	

(Źródło: dane statystyczne Powiatowego Zespołu d/s Orzekania o Niepełnosprawności w Malborku).

Prezentowane dane pokazują, że problem chorób psychicznych istnieje w populacji naszego powiatu nie tylko wśród dojrzałej jej części, ale dotyka nawet młodych ludzi poniżej 40 roku życia, a nawet dzieci. Zły stan zdrowia psychicznego jest jedną z głównych przyczyn śmierci, chorób i niepełnosprawności dzieci. UNICEF szacuje, że ponad 13% dzieci na całym świecie cierpi z powodu depresji. Co roku niemal 46 tysięcy dzieci i młodzieży popełnia samobójstwo, a jedno dziecko umiera co 11 minut z powodu braku opieki psychologicznej.

Szczególną uwagę należy zwrócić także na problem prób samobójczych, które wynikają głównie z zaburzeń psychicznych, ale nie tylko. Jest wiele przyczyn prób samobójczych niestety niektóre z nich kończą się

zgonem zamachy samobójcze zakończone zgonem ze względu na wiek obrazuje tabela 7.

Tabela 7 Zamachy samobójcze zakończone zgonem na terenie Polski w latach 2021-2023 wg grupy wiekowej

ROK	Liczba samobójstw zakończonych zgonem	Wiek 7-12	Wiek 13-18	Wiek 19-24	Wiek 25-29	Wiek 30-34	Wiek 35-39	Wiek 40-44	Wiek 45-49	Wiek 50-54	Wiek 55-59	Wiek 60-64	Wiek 65-69	Wiek 70-74	Wiek 75-79	Wiek 80-84	Wiek 85+
2021	5 201	2	125	344	384	467	505	492	465	409	466	454	378	282	141	136	135
2022	5 108	6	150	317	356	476	510	465	445	426	428	466	363	262	175	128	128
2023	5 233	7	138	304	390	471	534	553	507	417	428	469	341	258	181	109	119

(Źródło: dane statystyczne Komendy Głównej Policji).

Prezentowane dane dowodzą, że skala zjawiska w naszym kraju jest na niepokojąco stałym i wysokim poziomie. Najczęstszy ustalony powód zamachu samobójczego obejmuje chorobę psychiczną i zaburzenia psychiczne. Zaburzenia psychiczne mogą prowadzić do silnych uczuć braku nadziei, osamotnienia i negatywnych przekonań na temat siebie bądź innych osób. W ostatnich latach dramatycznie wzrosła liczba prób samobójczych również wśród dzieci i młodzieży w Polsce. W samym 2021 roku odnotowano aż 1496 prób. W całym kraju, około 9% dzieci cierpi z powodu zaburzeń psychicznych.

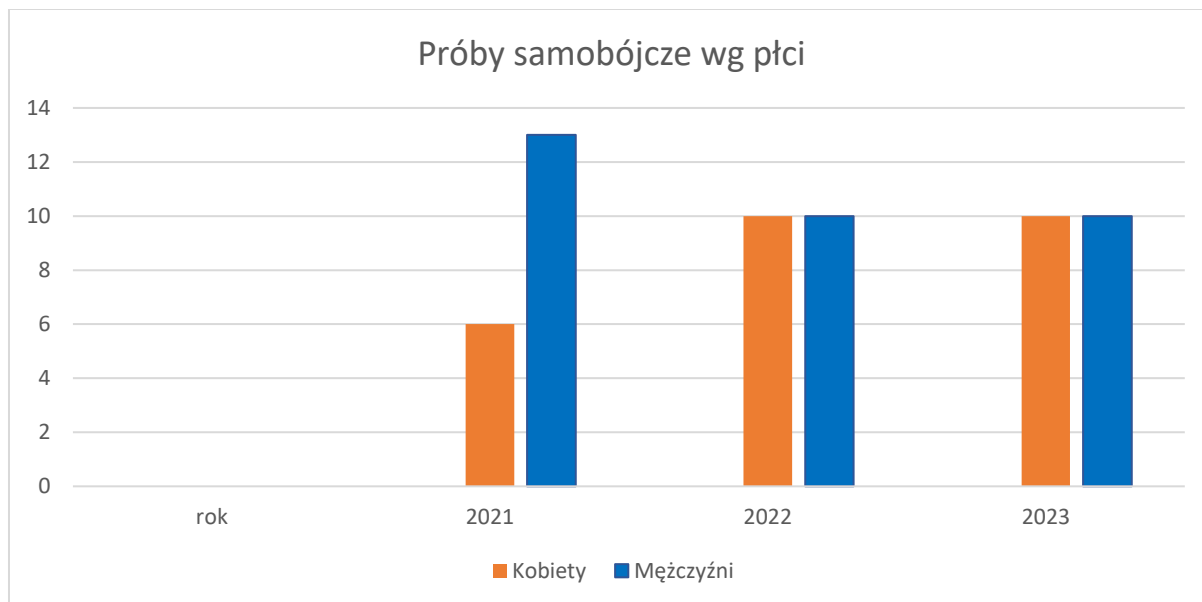
Tabela 8 Próby samobójcze w powiecie sztumskim w tym zakończone zgonem na przełomie 2021-23 r.

Lp.	Działania suicydentalne	2021	2022	2023
1	Próby samobójcze	19	20	20
2	W tym: próby samobójcze zakończone zgonem	1	1	1

(Źródło: dane statystyczne KPP w Sztumie).

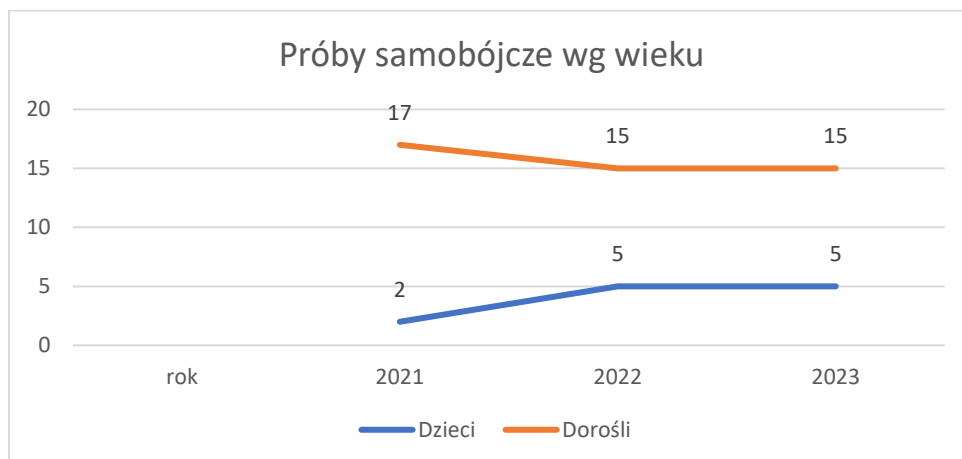
Próby samobójcze oraz zgony w wyniku tych prób wg. tabeli 8 na przełomie ostatnich trzech lat kształtują się praktycznie na stałym poziomie. W równej mierze dotyczą kobiet i mężczyzn czego dowodzi poniższy wykres (Wykres Nr 3 - próby samobójcze wg płci).

Wykres 3 - Próby samobójcze wg płci w latach 2021-23

(Źródło: dane statystyczne KPP w Sztumie).

Wykres 4 - Próby samobójcze wg wieku (dzieci i dorośli)

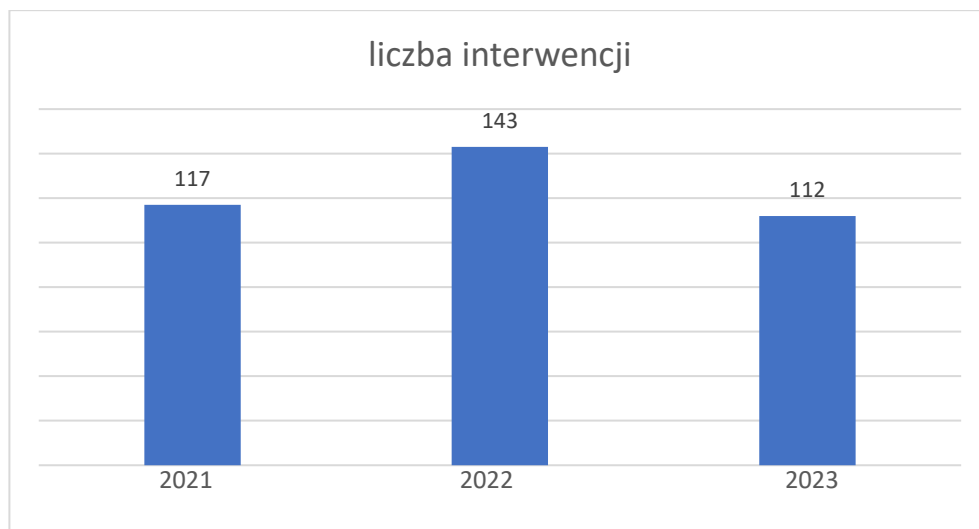
(Źródło: dane statystyczne KPP w Sztumie).

Wykres 4 pokazuje, że wśród dorosłych na przełomie ostatnich trzech lat zanotowano tendencję spadkową co cieszy, natomiast wśród dzieci tendencja wzrosła i to z kolei jest bardzo niepokojące. Jak podają statystyki w ostatnich latach dramatycznie wzrosła liczba prób samobójczych wśród

dzieci i młodzieży w Polsce. W samym 2021 roku odnotowano aż 1496 prób. W całym kraju, około 9% dzieci cierpi z powodu zaburzeń psychicznych.

Komenda Powiatowa Policji w Sztumie prowadzi również statystykę dotyczącą interwencji z udziałem osób z zaburzeniami psychicznymi i schorzeniami psychicznymi dane w tym zakresie przedstawia wykres nr 5

Wykres 5 - Liczba interwencji z udziałem osób z zaburzeniami lub schorzeniami psychicznymi

(Źródło: dane statystyczne KPP w Sztumie).

IV. CHARAKTERYSTYKA ZASOBÓW OPIEKI PSYCHIATRYCZNEJ NA TERENIE POWIATU SZTUMSKIEGO

W ramach ochrony zdrowia psychicznego mieszkańcy powiatu sztumskiego mają do dyspozycji funkcjonujące na terenie województwa pomorskiego szpitale psychiatryczne tj.: takie które świadczą usługi medyczne w oddziałach szpitalnych specjalizujących się w psychiatrii.

- Niepubliczny Specjalistyczny Psychiatryczny ZOZ "Mawiko" w Chojnicach.
- SPZOZ Oddział Psychiatryczny w Człuchowie.
- 7 Szpital Marynarki Wojennej z Przychodnią im. kontradmirała prof. Wiesława Łasińskiego w Gdańsku.
- Uniwersyteckie Centrum Kliniczne w Gdańsku.
- Wojewódzki Szpital Psychiatryczny im. prof. Tadeusza Bilikiewicza w Gdańsku.

- Szpital Specjalistyczny w Kościerzynie.
- Samodzielny Publiczny Specjalistyczny ZOZ w Lęborku.
- **NZOZ "Centrum Psychiatrii" w Prabutach.**
- Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Psychiatryczny ZOZ w Słupsku.
- Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych im. St. Kryzana w Starogardzie Gdańskim.

Na terenie powiatu sztumskiego nie funkcjonuje niestety szpital, ani oddział specjalizujący się w psychiatrii, ale mieszkańcy mogą korzystać z pomocy **Powiślańskiego Centrum Zdrowia Psychicznego w Sztumie**. Podstawowym zadaniem w/w Poradni zdrowia psychicznego jest udzielanie świadczeń ambulatoryjnych w zakresie psychiatrii i ochrony zdrowia psychicznego. Świadczenia wykonywane są przez personel lekarski, pielęgniarski i inny posiadający odpowiednie kwalifikacje oraz uprawnienia. Oferta poradni zdrowia psychicznego obejmuje. Psychoterapię, poradnictwo psychologiczne, konsultacje psychiatryczne. Poradnia daje również możliwość korzystania z dziennego oddziału psychiatrycznego dla dorosłych mieszkańców z problemami psychicznymi wymagającymi fachowej pomocy wykraczającej poza możliwości Poradni Zdrowia Psychicznego, a nie wymagających pobytu w całodobowym Oddziale Psychiatrycznym. Terapia prowadzona jest w oddalonym o 15 km Malborku w oparciu o społeczność terapeutyczną, poprzez oddziaływania farmakologiczne, psychoterapeutyczne oraz socjoterapeutyczne. W trakcie pobytu w oddziale pacjenci mają możliwość korzystania z następujących terapii: psychoterapia indywidualna i grupowa, psychoedukacja, psychoedukacja zdrowia, relaksacja, arteterapia, spacer, muzykoterapia. Zajęcia odbywają się w dni powszednie od poniedziałku do piątku wg ustalonego harmonogramu. Pacjenci przebywający w oddziale otrzymują posiłek, obiad. Pobyt w oddziale ma służyć poprawie stanu psychicznego, redukcji objawów i zachowań objawowych, zapobieganiu nawrotom choroby, poprawie współpracy we własnym leczeniu, poprawie funkcjonowania społecznego i zaradności życiowej, poprawie samooceny, aktywizacji i pomocy w podjęciu aktywności społecznej i zawodowej. Poradnia współpracuje ściśle również ze znajdującym

w sąsiednim powiecie - kwidzyńskim w odległości ok 28 km **Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej Centrum Psychiatrii w Prabutach**, do którego wydaje skierowania bez zbędnej zwłoki, w zależności od potrzeb.

W maju 2023 r. w Dzierzgoniu otwarty został **Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży**. Świadczy on pomoc dla dzieci i młodzieży do 21 roku życia uczących się w powiecie sztumskim. Ośrodek świadczy pomoc I stopnia referencyjnego oznacza to, że placówka zatrudnia specjalistów - psychologów, psychoterapeutów i terapeutów środowiskowych. Z ich pomocy mogą korzystać rodzice dzieci oraz młodzież w przypadku występowania niepokojących objawów związanych z problemami psychicznymi. Praca ośrodka jest oparta na pracy środowiskowej – przede wszystkim współpracy z rodziną pacjenta oraz jego środowiskiem szkolnym. Co bardzo ważne pacjenci mogą korzystać z oferty tego ośrodka bez skierowania lekarskiego. Ośrodek udziela pomocy tym dzieciom, które nie potrzebują diagnozy psychiatrycznej lub farmakoterapii. W przypadku wielu zaburzeń psychicznych, pojawiających się w dzieciństwie, można bowiem udzielić skutecznej pomocy za pomocą takich interwencji jak psychoterapia indywidualna i grupowa, terapia rodzinna czy praca z grupą rówieśniczą. Warunkiem jest wczesna reakcja na pojawiające się problemy. Pozwala to nie dopuścić do pogorszenia stanu zdrowia psychicznego pacjenta i uniknąć hospitalizacji na oddziale psychiatrycznym, która jest często trudnym doświadczeniem dla młodej osoby.

Na terenie powiatu sztumskiego działa również **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie**, którego podstawowym celem jest udzielanie pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym: dzieciom, rodzinom, osobom starszym, chorym i z niepełnosprawnościami; a także zabezpieczenie dzieciom pieczy zastępczej w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców. PCPR w Sztumie w ramach realizacji projektu „Rodzina najważniejsza – rozwój usług społecznych w Powiecie Sztumskim” współfinansowanego z Europejskiego Funduszu w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego

Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 – udzielał pomocy psychologicznej w następujących formach:

1. wsparcie psychologiczne w miejscu zamieszkania uczestników, z którego skorzystało 128 osób,
2. wsparcie psychologiczne dla uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej w Koniecwałdzie oraz w Dzierzgoniu, z którego skorzystało 51 osób,
3. dwudniowe wyjazdowe warsztaty połączone z elementami psychologicznymi dla 20 uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej z Koniecwałdu oraz Dzierzgonia.

W strukturach PCPR w Sztumie funkcjonuje również Punkt Interwencji Kryzysowej, który świadczy bezpłatną pomoc niezależnie od wieku, zawodu, wykształcenia i sytuacji materialnej w zakresie:

1. **pomocy psychologicznej,**
2. **poradnictwa prawnego,**
3. **poradnictwa socjalnego,**

W Punkcie Interwencji Kryzysowej, pomoc może uzyskać każda osoba, która, znalazła się w kryzysie spowodowanym np. przez: przemoc domową, kryzys małżeński, rozwód, rozstanie, konflikt rodziny, utratę bliskiej osoby, utratę pracy, uzależnienie, utratę sensu życia, uczestniczenia w wypadku czy katastrofie. Pomoc udzielana jest również wszystkim innym osobom zainteresowanym usługami świadczonymi przez Punktu Interwencji Kryzysowej. Na przełomie ostatnich trzech lat z pomocy psychologicznej PIK skorzystało:

Tabela 9 Pomoc psychologiczna udzielana w Punkcie Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy w Rodzinie w Sztumie

Lp.	Rok	Liczba osób którym udzielono pomocy psychologicznej w ramach PIK	Liczba porad	Liczba rodzin zastępczych którym udzielono pomocy psychologicznej w ramach PIK	Liczba porad
1	2021	44	97	73	186
2	2022	47	103	48	139
3	2023	50	115	64	138

(Źródło: dane statystyczne PCPR w Sztumie).

Dla dzieci i młodzieży na terenie powiatu sztumskiego działa też **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sztumie**. Jej celem jest udzielanie dzieciom, młodzieży, ich rodzicom i nauczycielom pomocy psychologicznej, pedagogicznej i logopedycznej w zakresie profilaktycznym, diagnostycznym i terapeutycznym. Udziela pomocy w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych oraz sfery społeczno- emocjonalnej, a także wspiera działania rodziców i nauczycieli dotyczące kształcenia i wychowania dzieci i młodzieży. W roku szkolnym 2023/24 wydano **375 opinii oraz 253 orzeczenia** do kształcenia specjalnego, nauczania indywidualnego oraz opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju. Z porad psychologicznych skorzystało **37 osób** (dzieci i młodzieży), z konsultacji psychologicznych **157 dzieci i młodzieży, 46 nauczycieli, 228 rodziców**. Dodatkowo poradnia prowadziła prelekcje i wykłady dla 21 rodziców, grupę wsparcia dla 31 nauczycieli.

(Źródło: Sprawozdanie z działalności PPP w Sztumie za rok szkolny 2023/24).

We wszystkich gminach powiatu sztumskiego działają **ośrodki pomocy społecznej**. Są to:

- 1. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie,**
- 2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dzierzgoniu,**
- 3. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Targu,**
- 4. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołajkach Pomorskich,**
- 5. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Dzierzgoniu.**

MGOPS w Sztumie podejmuje szereg działań mających na celu wsparcie mieszkańców terenu miasta i gminy Sztum, w tym udziela pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinom. Pomoc udziela jest zarówno w formie pracy socjalnej, jak również wsparcia specjalistów i realizacji licznych programów i projektów skierowanych do tej grupy odbiorców. Wskazane zadanie nie tylko realizuje samodzielnie, lecz także zleca realizację działań organizacjom pozarządowym. Ponadto od 31.05.2024 r. na podstawie podpisanego porozumienia podjął współpracę ze specjalistami w Powiślańskim Centrum Zdrowia Psychicznego prowadzonym przez NZOZ Centrum Psychiatrii.

MGOPS w Sztumie podejmuje między innymi następujące działania:

- praca socjalna w zakresie profilaktyki oraz pomocy w obszarze mieszkaniowym, finansowym oraz usługowym;
- prowadzenie monitoringu w miejscu zamieszkania osób z zaburzeniami psychicznymi, kontakt z najbliższym otoczeniem tych osób, kontrola wizyt u lekarzy specjalistów,
- kierowanie do Sądu wniosków o ubezwłasnowolnienie bądź przymusowe leczenie psychiatryczne bez zgody;
- zlecenie prowadzenia placówki typu A i B przeznaczonej dla osób przewlekle, psychicznie chorych oraz upośledzonych umysłowo, tj. Środowiskowego Domu Samopomocy w Czerninie;
- wsparcie w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w ramach zadań zleconych gminie;
- prowadzenie wsparcia w ramach Programu Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej (MRPiPS) *Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością dla Jednostek Samorządu Terytorialnego* w formie usług asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością w miejscu zamieszkania;
- prowadzenie wsparcia usługowego w ramach Programu MRPiPS *Opieka wytchnieniowa* w formie usług opieki całodobowej oraz dziennej;
- realizacja projektów w ramach Programu MRPiPS *Od zależności ku samodzielności* skierowanych do osób z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnością umysłową, m.in. w zakresie alpakterapia, grup samopomocowych, warsztatów dla opiekunów, integracji osób z niepełnosprawnościami ze społecznością lokalną, poszerzania wiedzy społeczeństwa nt. zaburzeń psychicznych, profilaktycznych warsztatów dla dzieci w szkole.

Dodatkowo MGOPS w Sztumie zleca prowadzenie placówek/ośrodków mających na celu zapewnienie odpowiedniego wsparcia osobom starszym, w tym również osobom z zaburzeniami psychicznymi w formie:

- Rodzinnego Domu Pomocy w Postolinie, który funkcjonuje na terenie miasta i gminy Sztum od 2017 roku i świadczy całodobowo usługi opiekuńcze i bytowe dla nie mniej niż trzech i nie więcej niż ośmiu zamieszkujących

wspólnie osób wymagających z powodu wieku lub niepełnosprawności wsparcia w tej formie. RDP dysponuje 8 miejscami.

- Klub Senior + „AMATOR” , który na terenie miasta i gminy Sztum funkcjonuje od 2018 roku i oferuje bogaty wachlarz zajęć dla seniorów. Do Klubu uczęszcza 60 osób.
- Dzienny Ośrodek Wsparcia w Czerninie, który na terenie miasta i gminy Sztum funkcjonuje od 2014 roku i wspiera osoby w wieku powyżej 60 roku życia w formie m.in. zajęć terapeutycznych i rehabilitacyjnych

Przy MGOPS w Sztumie działa **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**. Komisja inicjuje działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, innych uzależnień oraz przemocy na terenie miasta i gminy Sztum oraz podejmuje działania na rzecz integracji społecznej osób uzależnionych i/lub dotkniętych przemocą oraz ich rodzin. Komisja może podjąć także czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego, zgodnie z właściwymi przepisami. W ramach Punktu Konsultacyjnego Krokus działającego przy GKRPA w Sztumie w latach 2021-23 osobom uzależnionym udzielano porad prawnych, porad psychologicznych oraz porad terapeuty uzależnień. Udzieloną pomoc przedstawia tabela 11:

Tabela 10 Pomoc udzielona w Punkcie Konsultacyjnym Krokus przy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sztumie

Lp.	Rodzaj pomocy	Liczba osób które skorzystały z porad w 2021 r.	Liczba osób które skorzystały z porad w 2022 r.	Liczba osób które skorzystały z porad w 2023 r.
1.	porady prawne	50	87	96
2.	porady psychologiczne	92	76	80
3.	porady terapeuty uzależnień	50	56	78

(Źródło: dane statystyczne MGOPS w Sztumie).

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dzierzgoniu: poza pracą socjalną i realizacją szeregu projektów w tym zakresie udziela pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi, a są to następujące działania:

- **Prowadzenie Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego** - którego działalność skierowana jest do wszystkich mieszkańców i ich rodzin, ale w szczególności do osób znajdujących się w sytuacjach kryzysowych tj. uzależnionych od alkoholu i innych środków odurzających, osób doświadczających przemocy domowej i stosujących przemoc. Wsparcia udziela dwóch psychologów oraz specjalista ds. uzależnień.
- Prowadzenie **Dziennego Domu Pobytu** - dom dziennego pobytu to miejsce, w którym dzień mogą spędzić seniorzy, w tym osoby z zaburzeniami psychicznymi w wieku 60 +. Można skorzystać ze wsparcia psychologa, terapeuty, rehabilitanta, itp.
- Organizuje liczne kampanie edukacyjne, promujące zdrowie psychiczne wykorzystując lokalny potencjał, a są to *Światowy Dzień Świadomości Autyzmu*, *Światowy Dzień Zespołu Downa*, *Piknik profilaktyczny - Dbaj o zdrowie*.
- Prowadzenie **Centrum Wsparcia Rodziny** - placówka wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży prowadzi zajęcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Targu: poza pracą socjalną również udziela pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi (tabela 12). Dla wszystkich mieszkańców gminy usługi nieodpłatne świadczy zatrudniony przez GOPS psycholog, w miarę potrzeb istnieje możliwość świadczenia usług mobilnych. Gmina finansuje ponadto dowozy dzieci z niepełnosprawnością intelektualną do ośrodków szkolno-wychowawczych, organizuje kampanie promocyjne, pogadanki w szkołach i imprezy integracyjne.

Tabela 11 Charakter udzielonej pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi przez GOPS w Starym Targu na przełomie 2021-23 r.

Lp.	Rodzaj działania/charakter udzielonej pomocy	Liczba osób którym udzielono pomocy w 2021	Liczba osób którym udzielono pomocy w 2022	Liczba osób którym udzielono pomocy w 2023
1.	Opieka wychnieniowa	0	7	4
2.	Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej	2	3	8
3.	Szkoła dla rodziców	0	0	20
4.	Usługi opiekuńcze	7	6	21

(Źródło: dane statystyczne GOPS w Starym Targu).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołajkach Pomorskich: poza pracą socjalną również udziela pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi, którą obrazuje tabela 13.

Tabela 12 Charakter udzielonej pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi przez GOPS w Mikołajkach Pomorskich na przełomie 2021-23 r.

Lp.	Rodzaj działania/charakter udzielonej pomocy	Liczba osób którym udzielono pomocy w 2021	Liczba osób którym udzielono pomocy w 2022	Liczba osób którym udzielono pomocy w 2023
5.	Opieka wytchnieniowa	7	7	7
6.	Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej	1	10	20
7.	Usługi opiekuńcze	13	12	10

(Źródło: dane statystyczne GOPS w Mikołajkach Pomorskich).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Dzierzgoniu: poza pracą socjalną również udziela pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi, którą obrazuje tabela 14.

Tabela 13 Charakter udzielonej pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi przez GOPS w Starym Dzierzgoniu na przełomie 2021-23 r.

Lp.	Rodzaj działania/charakter udzielonej pomocy	Liczba osób którym udzielono pomocy w 2021	Liczba osób którym udzielono pomocy w 2022	Liczba osób którym udzielono pomocy w 2023
1.	Umieszczenie w ZOL-u	0	1	1
2.	Umieszczenie w schronisku dla osób bezdomnych	0	0	1

(Źródło: dane statystyczne GOPS w Starym Dzierzgoniu).

Powiatowy Urząd Pracy w Sztumie z/s w Dzierzgoniu to instytucja rynku pracy zajmująca się zadaniami w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej. Głównym zadaniem Urzędu Pracy jest świadczenie pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego. Realizowane programy i projekty nakierowane są na wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy m.in. w aktywizacji zawodowej oraz w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych. Urząd Pracy obsługuje klientów zamieszkałych we wszystkich gminach z terenu powiatu sztumskiego, w tym osoby

z niepełnosprawnościami intelektualnymi lub chorobami psychicznymi. Po rejestracji w Urzędzie Pracy osoby te mogą korzystać na równych zasadach z wszystkich oferowanych form pomocy, finansowanych ze środków Funduszu Pracy lub współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus. Co roku pozyskiwane są również dodatkowe środki na rehabilitację zawodową osób z niepełnosprawnościami z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Działania podejmowane przez jednostkę obrazuje tabela 15.

Tabela 14 Pomoc w znalezieniu zatrudnienia udzielona osobom z zaburzeniami psychicznymi przez PUP w Sztumie z/s w Dzierzgoniu

Lata	Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP	Liczba osób z orzeczeniem o niepełnosprawności intelektualnej	Liczba osób z orzeczeniem o chorobie psychicznej
2021-2023	208	25	51
		W tym liczba osób, które znalazły zatrudnienie	
		20	

(Źródło: dane statystyczne PUP w Sztumie z/s w Dzierzgoniu).

Wśród **20** osób, które znalazły zatrudnienie **18** osób pracuje w firmach z sektora prywatnego, a **2** osoby w zakładzie aktywności zawodowej.

Pomoc psychologiczna dla dzieci i młodzieży na terenie powiatu jest również świadczona przez **psychologów, pedagogów, pedagogów specjalnych i logopedów we wszystkich szkołach i placówkach oświatowych** dla których organem prowadzącym jest powiat sztumski:

- **w Zespole Szkół im. Jana Kasprowicza w Sztumie** – szkoła ponadpodstawowa,
- **w Zespole Szkół im. Cypriana Kamila Norwida w Dzierzgoniu** - szkoła ponadpodstawowa,
- **w Zespole Szkół Zawodowych im. Stanisława Staszica w Barlewiczkach** - szkoła ponadpodstawowa,
- **w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Kołozębju**, placówka kształci uczniów posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego ze względu na niepełnosprawność intelektualną w stopniu lekkim,

➤ w **Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im Krystyny Jankowskiej w Uśnicach**, który kształci uczniów posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego ze względu na niepełnosprawność intelektualną w stopniu umiarkowanym, znacznym i głębokim. Ponadto pełni również rolę wiodącego ośrodka w zakresie Wczesnego Wspomagania Rozwoju Dziecka na terenie powiatu sztumskiego.

Znaczącą rolę jako pracodawca na terenie naszego powiatu pełni **Zakład Aktywności Zawodowej w Sztumie**. Posiada on status zakładu aktywności zawodowej nadany przez Wojewodę Pomorskiego w dniu 21 grudnia 2005 roku na podstawie art.29 ust.1 i art.30 ust.1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Podstawowym zadaniem ZAZ jest rehabilitacja zawodowa i społeczna zatrudnionych w nim osób z niepełnosprawnością w stopniu znacznym (bez względu na rodzaj schorzenia) i umiarkowanym (kryzys zdrowia psychicznego, całościowe zaburzenia rozwojowe, niedobór intelektu).

Z danych przedstawionych przez ZAZ (tabela16) na koniec czerwca 2024 r. na 77 zatrudnionych pracowników, aż 45 osób posiadało orzeczenia o niepełnosprawności intelektualnej bądź chorobie psychicznej:

Tabela 15 Zatrudnienie w ZAZ w Sztumie osób z zaburzeniami psychicznymi

Ogólna liczba niepełnosprawnych zatrudnionych	Liczba zatrudnionych z niepełnosprawnością intelektualną 01-U		Liczba zatrudnionych z chorobą psychiczną 02-P	
77	6		39	
	w tym K	w tym M	w tym K	w tym M
	4	2	18	21

(Źródło: dane statystyczne ZAZ w Sztumie).

Na terenie powiatu sztumskiego w Konieczwałdzie i Dzierzgoniu działają **Warsztaty Terapii Zajęciowej (WTZ)** prowadzone przez Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej. Obie placówki wykonują rehabilitację społeczną i zawodową niepełnosprawnych podopiecznych. Terapia realizowana jest poprzez terapię zajęciową.

Na koniec czerwca 2024 r. uczestnikami Warsztatów Terapii Zajęciowej w obu ośrodkach było **26** osób z niepełnosprawnością intelektualną lub posiadających orzeczenie o chorobie psychicznej, w tym **15** kobiet i **11** mężczyzn. Najstarszy uczestnik warsztatów to osoba w wieku 51 lat, a najmłodszy w wieku 23 lat.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Czerninie prowadzony przez Stowarzyszenie „Do życia przez życie” w Uśnicach.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Czerninie jest placówką przeznaczoną dla 20 osób przewlekle, psychicznie chorych i niepełnosprawnych intelektualnie typu A i B, posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności. Funkcjonuje jako ośrodek wsparcia i jest prowadzony w formie placówki dziennej. Otwarty jest przez 5 dni w tygodniu w godzinach 7³⁰ - 15³⁰.

Podstawowym celem działalności Domu jest stworzenie systemu oparcia społecznego poprzez zaspokajanie potrzeb bytowych, edukacyjnych, społecznych, podtrzymywania i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia. Środowiskowy Dom Samopomocy w Czerninie oferuje: wsparcie wykwalifikowanych pracowników, pomoc psychologa, uczestnictwo w treningach, udział w różnorodnych zajęciach, warsztatach i projektach, spotkania integracyjne, wyjazdy oraz wycieczki, gorące posiłki, możliwość rozwijania zainteresowań.

Mieszkanie treningowe o charakterze interwencyjnym w Sztumie funkcjonuje w strukturze Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie i jest formą pomocy społecznej, zapewniającą odpowiednie wsparcie, schronienie i opiekę dla osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej, dla osób samotnych lub osób z dziećmi, przebywających na terenie powiatu sztumskiego, którzy:

- znaleźli się w sytuacji kryzysowej,
- są zagrożeni przemocą domową,
- są ofiarami przemocy domowej.

Celem funkcjonowania mieszkania treningowego o charakterze interwencyjnym w Sztumie jest:

- udzielenie schronienia osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacji kryzysowej,
- zapewnienie bezpieczeństwa,
- zapobieganie przechodzenia kryzysu w stan chroniczny,
- przeciwdziałanie przemocy domowej i jej skutkom.

V. ADRESACI PROGRAMU

Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Sztumskiego na lata 2024-2030 skierowany jest do wszystkich mieszkańców powiatu sztumskiego, ze szczególnym uwzględnieniem osób z chorobami psychicznymi oraz niepełnosprawnością intelektualną. Adresowany jest także do wszystkich mieszkańców powiatu wykazujących inne zaburzenia umysłowe, które zgodnie z aktualnym stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych. Przeznaczony jest również dla rodzin, przyjaciół i osób z najbliższego otoczenia chorych zmagających się z zaburzeniami psychicznymi.

VI. FINANSOWANIE

Do głównych źródeł finansowania opieki dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie powiatu sztumskiego należą:

- 1) Narodowy Funduszu Zdrowia – środki przeznaczone są na świadczenia zdrowotne;
- 2) budżety samorządów – środki przeznaczone głównie na zadania z zakresu pomocy społecznej, a w przypadku samorządu powiatowego PCPR;

- 3) środki własne świadczeniodawców (niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej, stowarzyszenia).

VII. PROGNOZOWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Zakłada się, że zadania realizowane w ramach Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Sztumskiego na lata 2024-30 doprowadzą do zmiany postrzegania osób niepełnosprawnych intelektualnie i chorych z zaburzeniami psychicznymi przez osoby zdrowe, w szczególności przeciwdziałać będą ich wykluczeniu społecznemu i edukacyjnemu. Istotnym zadaniem jest zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb, które umożliwią im niezależne życie oraz aktywny udział w wielu jego sferach. Ponadto przewiduje się zwiększenie dostępności oraz podniesienie standardu usług świadczonych przez instytucje oraz organizacje pozarządowe działające na rzecz ochrony zdrowia psychicznego. Zakłada się wypracowanie jednolitych procedur udzielania pomocy i wsparcia, a także przekazywania informacji między różnymi instytucjami działającymi na rzecz ochrony zdrowia psychicznego, celem udzielania kompleksowej pomocy. Program ma również na celu zmniejszenie ilości istniejących barier, które determinują udział osób z niepełnosprawnościami natury psychicznej w codziennym funkcjonowaniu poprzez wzrost wiedzy mieszkańców powiatu sztumskiego dotyczący zdrowia psychicznego.

VIII. MONITORING I EWALUACJA

Monitorowanie Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024-2030 odbywać się będzie na podstawie corocznej sprawozdawczości z realizowanych zadań. Podmioty współpracujące przy realizacji programu będą przekazywać do końca I kwartału każdego roku

informacje dotyczące zrealizowanych działań do Wydziału Edukacji i Ochrony Zdrowia, który zbierze wszystkie dane cząstkowe i przygotuje projekt sprawozdania. W/w projekt trafi następnie pod obrady Zespołu Koordynującego realizację i monitorowanie Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024-30 dla Powiatu Sztumskiego powołanego Uchwałą Zarządu Powiatu Sztumskiego Nr 10/2024 z dnia 17 czerwca 2024 r., który do końca II kwartału sformułuje wnioski końcowe i podsumuje realizację Programu w danym roku.

Ewaluacja programu polegać będzie na ocenie jego efektów w oparciu o analizę i przetwarzanie zebranych danych od wskazanych w Programie współpracujących instytucji oraz podmiotów. Głównym zadaniem ewaluacji jest określenie czy i w jakim stopniu program i jego poszczególne elementy doprowadziły do osiągnięcia założonych celów, w oparciu o następujące kryteria:

- Kryterium trafności – polegające na ocenie, w jakim stopniu przyjęte cele programu odpowiadają zidentyfikowanym problemom i realnym potrzebom beneficjentów.
- Kryterium skuteczności – polegające na ocenie w jakim stopniu udało się zrealizować zaplanowane cele i efekty Programu zdefiniowane na etapie diagnozowania,
- Kryterium efektywności – polegające na ocenie realizacji Programu pod kątem zgodności z harmonogramem, (określeniem ewentualnych trudności w jego realizacji, odstępstw i przyczyn realizacji niezgodnie z harmonogramem),
- Kryterium trwałości efektów – polegające na ocenie czy rezultaty osiągnięte w ramach Programu mogą trwać po jego zakończeniu.

XI. PODSUMOWANIE

Nadrzędnym celem Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Sztumskiego na lata 2024-30 jest zwrócenie szczególnej uwagi na prawa osób

z zaburzeniami psychicznymi oraz zapewnienie im wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb, ale również zapewnienie wsparcia ich najbliższymi. Podejmowane działania mają zapewnić takim osobom lepszy dostęp do świadczeń zdrowotnych oraz innych form opieki w środowisku lokalnym. Istotnym działaniem w tym zakresie będzie utworzenie powszechnie dostępnego **Informatora**, który prezentował będzie wszystkie formy pomocy dostępne zarówno na terenach poszczególnych gmin jak i całego Powiatu Sztumskiego.

Program został opracowany przez Zespół Koordynujący powołany uchwałą nr 10/2024 Zarządu Powiatu Sztumskiego z dnia 17 czerwca 2024 r. w następującym składzie:

- 1) Adrianna Dobrzyńska - Sekretarz Powiatu Sztumskiego,
- 2) Lech Marczuk – Psychiatry Powiślańskie Centrum Zdrowia Psychicznego,
- 3) Teresa Bieniek – Z-ca Dyrektora MGOPS w Sztumie,
- 4) Marta Budzińska – MOPS Dzierzgoń,
- 5) Ernest Dobrzyński – Kierownik Ośrodka Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży z siedzibą w Dzierzgoniu,
- 6) Brygida Rutkowska-Piszcz - Naczelnik Wydziału Edukacji i Ochrony Zdrowia Starostwa Powiatowego w Sztumie,
- 7) Monika Hoppe – Inspektor Wydziału Edukacji i Ochrony Zdrowia Starostwa Powiatowego w Sztumie,
- 8) Joanna Jachim-Poleszak – Dyrektor Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Sztumie,
- 9) Irena Kamrowska – MOPS Mikołajki Pomorskie,
- 10) Agnieszka Olszańska – PCPR Sztum,
- 11) Justyna Ruczkowska – Z-ca Dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy w Sztumie z siedzibą w Dzierzgoniu,
- 12) Wioletta Skok – Dyrektor Zakładu Aktywności Zawodowej w Sztumie.

oraz osoby współpracujące:

- 1) Anna Jatczuk – Kierownik GOPS w Starym Targu,
- 2) Tamara Barganowska – Prezes Zarządu NZOZ Centrum Psychiatrii w Malborku,
- 3) Beata Wudarczyk – Inspektor Wydziału Edukacji i Ochrony Zdrowia Starostwa Powiatowego w Sztumie.

SPIS TABEL

Tabela 1 Liczba pacjentów leczących uzależnienia na przełomie 2021-23 w Poradni Zdrowia Psychicznego w Sztumie	9
Tabela 2 Struktura demograficzna gmin Powiatu Sztumskiego na przełomie 2021-23 r.	12
Tabela 3 Urodzenia i zgony w poszczególnych gminach Powiatu Sztumskiego na przełomie 2021-23 r..	13
Tabela 4 Pacjenci leczeni w PZP w Sztumie – najczęstsze jednostki chorobowe w latach 2021-23 (zgodnie z Międzynarodową klasyfikacją chorób i problemów - WHO).....	14
Tabela 5 Liczba pacjentów OŚOPiPDIM w Dzierzgoniu.....	20
Tabela 6 Orzeczenia o niepełnosprawności z uwzględnieniem przyczyny niepełnosprawności w latach 2021-23 r.....	22
Tabela 7 Zamachy samobójcze zakończone zgonem na terenie Polski w latach 2021-2023 wg grupy wiekowej.....	23
Tabela 8 Próby samobójcze w powiecie sztumskim w tym zakończone zgonem na przełomie 2021-23 r.	23
Tabela 9 Pomoc psychologiczna udzielana w Punkcie Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy w Rodzinie w Sztumie	28
Tabela 10 Pomoc udzielona w Punkcie Konsultacyjnym Krokus przy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sztumie	31
Tabela 11 Charakter udzielonej pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi przez GOPS w Starym Targu na przełomie 2021-23 r.	32
Tabela 12 Charakter udzielonej pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi przez GOPS.....	33
Tabela 13 Charakter udzielonej pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi przez GOPS w Starym Dzierzgoniu na przełomie 2021-23 r.	33
Tabela 14 Pomoc w znalezieniu zatrudnienia udzielona osobom z zaburzeniami psychicznymi przez PUP w Sztumie z/s w Dzierzgoniu	34
Tabela 15 Zatrudnienie w ZAZ w Sztumie osób z zaburzeniami psychicznymi.....	35

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1– Struktura demograficzna powiatu sztumskiego	12
Wykres 2 - Pacjenci OŚOPiPDIM w Dzierzgoniu	21
Wykres 3 - Próby samobójcze wg płci w latach 2021-23.....	24
Wykres 4 - Próby samobójcze wg wieku (dzieci i dorośli)	24
Wykres 5 - Liczba interwencji z udziałem osób z zaburzeniami lub schorzeniami psychicznymi.....	25

Uzasadnienie

Samorządy województw, powiatów i gmin znalazły się w gronie podmiotów realizujących zadania jakie na organy administracji publicznej wszystkich szczebli nałożyła Rada Ministrów w przyjętym Narodowym Programie Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030. Obowiązki jednostek samorządu terytorialnego określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego (Dz. U. z 2023 r. poz. 2480). Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego określa strategię działań mających na celu ograniczenie występowania zagrożeń dla zdrowia psychicznego, poprawę jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi i ich bliskich oraz zapewnienie dostępności do świadczeń opieki zdrowotnej - realizowanych w latach 2024-2030. W działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego wspólnie z samorządem mogą uczestniczyć: organizacje społeczne, stowarzyszenia, fundacje, kościoły i inne związki wyznaniowe.

Samorządy powiatów zobowiązane zostały do:

- 1) upowszechniania zintegrowanego i kompleksowego modelu ochrony zdrowia psychicznego w oparciu o model opieki środowiskowej,
- 2) upowszechniania zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego,
- 3) aktywizacji zawodowej i społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 4) skoordynowania dostępnych form opieki i pomocy,
- 5) udzielania wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dzieciom, uczniom, rodzicom i nauczycielom.

W celu opracowania, realizacji i monitorowania efektów Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024-30 dla Powiatu Sztumskiego Zarząd Powiatu powołał Uchwałą Nr 10/2024 z dnia 17 czerwca 2024 r. Zespół Koordynujący. Efektem prac w/w zespołu jest Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024-30 dla Powiatu Sztumskiego zawierający diagnozę występowania zaburzeń psychicznych na terenie naszego powiatu, charakterystykę zasobów opieki psychiatrycznej, adresatów programu, źródła finansowania, prognozowane efekty realizacji oraz monitoring efektów.

Wobec powyższego podjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione.